

DOMAČI PRIJATELJ

V PRAGI, 1. MAJJA 1906.

Ta časopis izdaje Vydrova tovarna branil v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem **popolnoma zastonj**. Na „Domačega Prijatelja“ se ne more naročiti, tudi do inozemstva ne.

VSEBINA: MIJO MLADJENOVIC: Biser. LEA FATUR: Na Hrvatsko. DRAGOTIN ŠTEFANOVIČ: Tebi laž. SPITIGNJEV: Vijolice. ZOFKA KVEDER-JELOVŠKOVA: Egoizem. Z. K.: Zlata Praga. (Dalje.) SAMKO CVETKOV: Pesem. JOSIP KORBAN: Umetnik. KRISTINA: Barčica. STANKO PAVEL: Umetniška idila. ZVONIMIR: Prevare. PAVEL GOLOB: Uslišan. — Aforizmi. Uganke.

Izraz najsrčnejše zahvale

naj blagovolijo sprejeti sledeči cenjeni odjemalci, ki so nam s Svojim priporočilom Vydrovih izdelkov (od 15. marca do 15. aprila), pridobili novih naročnikov:

Jož. Aichwalder, kmetovalec, Vodovnica.

Ana Alan, posest. in mlinarica, Besnica.

Al. Ankon, žel. čuvaj, Laverca.

Jan Berghaus, čevlj. mojster, Dobrina.

Anton Bončar, kamnosek, Ljubljana.

Ana Božič, kuharica, Bilčoves.

Lovrenc Božič, Loštanj.

Ivana Breitenfeld, trgovka, Celje.

Matevž Brieznig, cerkov., Vovbre.

Jos. Cenčič, učitelj, Sv. Bolfank.

Martin Cvetek, posestnik, Stara fužina.

Jos. Černe, posest. in sedl. mojster, Bled.

Fr. Dolinšek, kroj. mojst. Guštanj.

Jos. Dolinšek, organist, Guštanj.

Matevž Dolžan, kov. pomočnik, Tržič.

Franc Drešer, kolar, Guštanj.

Jos. Esterl, obč. tajnik, Glinje.

Jurij Fajdiga, tov. paznik, Ljubljana.

Ign. Gašparič, vlakovodja, Ljubljana.

Franc Globočnik, trg. zastop., Št. Rupert.

Katinka Guštinova, trg. sopr. Metlika.

Franca Havdej, posestnica, Solčava.

Ivan Hervatski, čevljar, Ljubno.

Franc Horvat, gost. in posest., Trnoškavas.

Jož. Hribar, posestnik, Dolganjiva, Anton Ivanc, Ljubljana.

Robert Ivanuš, posestnik, Zdole.

Fran Jerič, zidar, Velenje.

Ivan Inhart, posestnik, Orlavas.

V. Keržišnik, obč. obhodnik, Naklo.

B. Kilar, c. kr. rač. revident, Ljub-

Pavel Knez, cerkovnik, St. Ferjan.

Karl Kobale, učitelj, Podčetrtek.

Štefan Kočnik, škafar, Fošt.

Ignac Kristan, posestnik, Golavabuka.

Ant. Križaj, krojač, Čevica.

Naša letošnja novost:

šumeči limonadni bonbon »s sidro«

zavrt v staniolu, istotako popolne kakovosti kakor „Ambo“ z malinim, citronovim, prvenčevim in jagodovim okusom.

Škatulja 50 komadov 2 K.

VAŽNA OPAZKA: Izdelovanje šumečih bonbonov se vrši z največjo pazljivostjo. Vse surove tvarine so kemično preiskane, ter so zajamčeno proste vseh škodljivih snovi, kakor svinca in žveplene kiseline, česar se pa mnogo nahaja v cenejših izdelkih.

VYDROVA ŽITNA KAVA

si je pridobila v desetih letih svojega obstanka, prvo mesto med kavinimi primesi. Vendar čemu hvaliti, ker se vsak sam lahko prepriča o njeni dobroti. Prosim Vas tudi, da jo blagohotno priporočate. V nekaterih družinah brani samo predsodek rabo Vydrove žitne kave, ker si mislijo, da iz žita ni kave. Istina je da ni to ona strupena, zrnata kava, pač pa je zdrav in prijetno dišeči napoj. V tisočih rodbinah uživa se sama brez primesi zrnove.

**5 kg. poštnine prosto
4 K 50 v.**

VYDROL JUHNI PRIDATEK

je čisti zeliščni ekstrakt; prida se gotovi juhi (do $\frac{1}{2}$ kavine žličice na en krožnik). Preseneči, kako pojača vsako juho. Dobrega mesa ni mogoče vselej dobiti (posebno na deželi) a nasledek je slaba prazna juha, ki se pa da z našim juh-nim pridatkom popolnoma popraviti. Vodne juhe dobe mesni okus, zato priporočamo naš pridatek tudi hišam, kjer se goveja juha ne kuha vsak dan.

**$\frac{1}{2}$ kg. steklenica
stoji
3 K 50 v.**

KOLEKCIJA VYDROL POŠTNI

1 stekleničica juhnega pridata
5 juh-nih konserv, gobova, gra
Oblati (6 vrst)
Šumeči bonboni „Ambo“
Buhtin
zaboječ in zavojnina

Poskusite in

DOMAČI PRIJATELJ.

LETNIK III.

V PRAGI, 1. MAJA 1906.

ŠTEV. 5.

MIJO MLADJENVIČ:

BISER.

Na listu kostanjevem kaplja visi,
kot biser leskeče, ko demant žari.
A zemlja je blatna in grda.
Da pade na zemljo, se biser boji,
trepeče, da v blatnih se tleh izgubi,
da noga pohodi ga trda.

V očesu na vejicah solza visi,
kot biser leskeče, ko demant žari;
drhti, da je svet ne opazi.
Boji se, da v blato povleče jo svet,
trepeče, da z blatom omeče jo svet
in s trdo stopinjo pogazi.

LEA FATUR:

NA HRVATSKO.

Slika z Notrajske.

Pozna jesen.

Jasno se zrcali nebo v valčkih potuhnjene Pivke, ki je bila prigrgrala iz svojih skrivnostnih jam, zalila pivško dolino, drvela preko cest in polja in se ustavila po mlakah. Ob robu vod stoječe tenke bilke se zibljejo v mrzlem, jesenskem pišu. Po vodi plavajo veselo, brezskrbno, glasne divje race, stegujejo vratove, prhutajo s krili, poletavajo, krikajo, potapljajo in otresavajo se...

Zima se bliža: bele pege se bleščijo na Javornika temni obleki, beli kupi zgodnjega snega mrazoviča ležijo po odsojnih rebrih kamenoglavih gor in gričev, oropane so njive svojih nasadov, pograbljeno je listje . . .

Zato je zamišljeno drevje in polje, zato se vleče dim težko po začrnelih vaseh ob vlažni cesti — zato so potegnili hlevi in štale svoje slamnate kučme nizko v čelo — zato se stiskajo rdečekape hiše druga k drugi . . .

Prihaja zima z ostrim bičem, zvižgala bo burja. tulili volkovi krog hlevov, blele bodo preplašene ovce in tresel se bo pastir v vislih . . .

In ležale bodo vasi, kakor zaklete kraljičine, spale bodo za sneženim zasipom, dokler jih ne prebudi pomladno solnce z žarnim poljubom. Mirno gleda sin kamenite Notranjske, strmi sv. Primož, v goli jesenski svet; vedno mrzli veter mu podi sitne misli od trudne, stare glave; komaj viden sled crkve sv. Primoža gleda z sivim očesom na razvaline sv. Trojice, Šilentaborja in druge ostanke podrtin po višinah.

Govori, rušeče se, izginjajoče kamenje!

Bili so — zidali so široka trdna zidovja — stala naj bi na veke, na veke naj bi bila dom njih krvi, shramba njih slave . . .

In vlekel je tlačan kamenje na strmine, ko kletev je lepela njega kri na močnih zgradbah . . .

Čas in njega viharji so razrušili ponosne gradove — iz kamenja razpadajočih zidov si je stavil tlačan dom . . .

Pozabljena so gradov in njih oholih gospodarjev imena — obznožju gor se širijo vasicе, tihe, skromne — kmet siromak — živi — upa . . .

Tudi sv. Primož bdi nad svojo varovanko „Radohovo vas“.

Radohovo kaj? Morda je stal kedaj na tej gori hram Radogosta, morda so romali k njemu z daljnih krajev, častili to dolino in nje prebivalce? Morda. Saj lebdi v jasno mrzlem jesenskem zraku nekaj ko čarobna pravljica nekdanjosti, napolnuje dol in lega po sivih gorah . . . In senca te nekdanjosti pada na lice tu stanujočih, daljni zvoki jih zibljejo v sladke sanje:

Sanjajo o zakladih v gorah, o sedmoglavi kači čuvarici, o velikanih in vilah v kalskem jezeru, o belih pogornih ženah . . .

Sanjajo o časih brez skrbi in truda — a z bližnjega kolo-dvora sv. Petra jih budi sedanost z ostrim zvižgom: Pustite neplodne sanje — dragi, kratki so dnevi sedanjosti!

Notranjec sledi opominu, ozira se za zaslužkom: Obdeluje polje, hodi na železno cesto, trguje, uči se . . . hodi na Hrvaško, v Slavonijo, na Rusko, v Ameriko . . . Senca nekdanjosti mu pokriva čelo — pa naj se muči še tako, ni jih, in jih ni tistih idiličnih časov, o katerih govorijo radi stari možakarji, ko sedijo z pipico v ustih za ogniščem in pljujejo krog loncev; kadar se skriva pivska dolina v oblak prhajočega snega, kadar pritrjuje burja z divjim tulenjem tožni pesni o nekdanjem . . . O takem govoru

ožive tudi stare, krog ognja čepeče ženičice, stezajo vele roke proti zublju, pomešajo v loncu, zamajajejo se suhe čeljusti: „Da, da, že moj rajni oče so prerokovali, da bo hudo, ko bo objela železna kača ves svet — in je hudo — hudo ...“

Bilo je življenje pred železnico, furalo se je ... cesta je odmevala petja in pokanja bičev, denar se je meril na mernike, kruh in vino nista izginjala z mize ... Pa kakšen kruh, kako vino! Kruh, z domače moke, se je kar drobil v ustih, visok in rahel je bil, dišal, in krepčal je človeka — zdaj ne rodi več zemlja take pšenice! Vse je na kupilu — pa ješ kruh z kupovne moke — ješ — a ne naješ se ... Pa vino v poštemem starem bokal! Dišalo je ko roža, teklo po ustih ko olje, in gredo človeka ko ogenj ... Zdaj pa dobiš v tistem piškavem litru kisle zavrelice, pa še drago jo plačaš ... In taki ljudje! Mož ni prelomil besede, žena ni krenila s poti ... Gostili smo, prejemali ptujce, ne za denar, nego za božje ime.

Ljudje božji — saj se zasluži tudi danes, a vse požrejo nove navade in potrebe ... V mojih otročjih letih ni bilo petroleja ne žveplenk, ne kave ne čaja, ne dragih kupovnih oblek, ne velikih prodajalen po vaseh ...

Bukovina z ovčje preje, holst z lanu, irhovina, je bila naša obleka — krompir, jelanci, žganci, močnik, ovčji sir in mleko naša hrana — pa je na dnu skrinje plesnil marsikak šmaren tolar — zdaj pa nosi naša mlada vsak piccek sproti v štacuno ... In kakšen je ta novi denar? Šmaren tolar je varoval hišo nesreče — kaj pa bo tak piccek?

Možje pljunejo zaničljivo — mamica tarna naprej:

„In kdo od nas se je hodil kedaj kuhati učiti? Malo soka skuhati, kako perutjad speči, to je znala vsaka; srajco in krilo sešiti tudi ... Zdaj pa mora vsako šmrle v Ljubljano, da se uči kuhati, šivati ... In potem govori o nekih gosih in piškotih, o predstavljanju in triatru; nosi pluzne, hodi brez firtoha v cerkev, nosi po letu rokovice ... Ti moj Bog, kam je prišel svet!

Tako doni pesen nekdanjosti v srcu starih ljudi; posluša mladina in ne razumeva — vendar jo zbada spomin nečesa izgubljenega — zveni ji po usešu: Bilo je! Kaj je bil takrat na zemlji — gotovo — gotovo! Ako bi ustali prednamci in videli preobraženo lice zemlje, pridobitve človeškega uma in dlani, bi zdihnili: Raj je zdaj na zemlji, zakaj ne živimo sedaj?

Toda kmalo bi upoznali, da plačamo drago vse pridobitve modernega časa, da jih plačamo z zdravjem, življenjem ... In uzrši naša shujšana, nervozna telesa, naše nemirno življenje, pešajoči razum — bi se nasmehnili pomilovalno in vrnili se radi v svoja tiha domovanja ...

* * *

Zalovilo je po zraku, razlegalo se do gor in odmevalo od njih ... Fantovska pesen ... Pa se ni dvigala, kakor druge krat

z gladkega grla — veselo v zrak. Hripavi so bili ti glasovi, ubite duše je donela tožna pesen — pesem slovesa . . .

In odprla so se vrata in okna po vaseh — zasolžila so se svetla očesca, sladki glaski so klicali: „Z Bogom! Srečno!“ Radohovaški krčmar je prihitel na vrata. Od Parij sem se je pomikal po časi dvoje lojternic — že je razločil klobuke fantov, pisane rute žensk — že se je mešalo škripanje koles v valovanje pesni . . .

Bližje in bližje je donelo:

„Oh zdaj gremo, oh zdaj gremo. nazaj nas več ne bo . . .“

Mož je pogledal na uro:

„Časa dovolj, vstavili se bodo, zvernemo par litrov, zapojemo v slovo, pogovorimo se kaj,“ je dejal z zadovoljnim nasmehom in zaklical v vežo: „Oj Jera, vrzi, vrzi, nekaj klobas v kotel, hrvatarji gredo.“

„Kaj si neumen Janez, saj jih ni še nobeden naročil, pa ti bi se rad skazal, kaj ne? —“

Zaropotalo jo — krepka, rdečih lic, ruto zavezano v tilnik, je prišla Jera in se postavila zraven moža, roke uprši v bok. Pogledala je po bližajočih se vozeh in rekla: „Saj so mrhe gotovo že pijane — v knežaku so se vstavili pri Matetu, v Zagoriju pri Rjavčiču — v Drskovčah pri Pavlini . . .“

„Hrvatar ne gre mimo nobene oštarije Jera, za slovo mora teči „ta sladka vinska kapljica . . .“ Glej, Agatnik jih vozi — hej Jože — vstavi no! Živijo fanti! Na zdravje in korajžo!“

Tako je pozdravljal krčmar na vozeh sedeče — pesem je umolknila, zagrljeni, razburjeni glasovi so vpili nazaj:

„Na zdravje Janez!“ „Bog te živi stara grča!“ „Strela, Janez, kaj misliš, da bi ga?“ „Vstavi Jože!“ „Boter, slišite me . . .“ „Bog daj zdravje botra!“ Ženski hripavi zajokani glas pa je prevpil to šumenje:

„Boter poženite, poženite, zamudili bomo . . .“

Pa voza sta se ustavila.

Glasno govoreč so poskakali možje raz kol. Bili so razne starosti in postave. Vsi v visokih škornjih, močnih kamižolah kosmate kučme na glavi, omotače z debele ovčje volne krog vratu; rokovice samopalčnice z kožuhovalne na rokah.

V tej obleki, žakelj s perilom in par močnih sekir na hrbtu, so bili možje pripravljeni prezimiti po daljnih slavonskih gozdih . . . In mrzli so gozdovi — globoki so. Volkovi in mrjasci se klatijo po njih. Bog ve, ali se verneš zdrav domov? In če se, Bog ve, kaj se premeni doma. — Stariši, žena, otroci, so lahko rop smrti — a ljubica — postane lahko nezvesta . . . Rade bi se zasolžile oči ob taki misli — zato gledajo tako divje, razjokala bi se mehka notranjska duša — priduševanje, kletev, pesem, vino, naj zakrije bol . . . „No kje pa je Hodanov Matija, vaš škričan?“

Krčmar je prašal in se oziral po možeh. Agatnik je pokrival konje s kocem, da se ne prehlade in odgovarjal: „Saj veš

Janez — čakala ga je sosedova v Drskovčah . . . Neumnost, da gre edini sin od hiše — ja ženska trma . . . Misli Hodanka, da bo ubranila . . .

„Bolje bi bilo, da bi se mati vdala, ni vsak slabič za gozd in Matija ni najbolj trdnih . . .“

„No, pa kaj ji je punici, kaj mora reva za to, da je bila mati falena, saj je pridna in štiristo ima dote.“

„Misli žena, da bo dobila tisoč, ali še rajše dva, pa v naši vasi ni take, druga pa ne mara v naše kamenje.“

Tako so govorili naglo možje, pozdravljali krčmarico in hiteli mimo nje v gostilno. Le mož že sivih las in mladoletni fant sta čakala stare žene, ki se je z drugimi ženskami vred obotavljala na vozu. „Nu Andrej,“ je dejal krčmar, „nu botra, deklice, zlate ptičice, poletite vendar, vendar z dreves.“

Deklice in žene so ji sledile, saj kosa kruha in kozarca vina se ne sme človek braniti.

Zginila so pisana krila in rute v vežo, Andrej se je ustavil z ženo pred krčmarico; porinil kosmato kapo na ušesa in začudil se:

„Bog me, botra, mladite se, zmiraj ste bolj lepi.“

Žena se je smejala in pokazala močne, ko repa bele zobe :

„Kaj se ne lom, obrodilo je korenje, krompirja mi ne manjka.“

„Oj botra Janezova,“ je menila Andrejka in majala čudno povezano, staro glavo, „Bog me kaznuj, če se redite od krompirja, maslen kruhek, vinčice, pa mesce, to dela človeka mesnatega . . . —

Palile mene — ljubi moji — že mesec dni se nisem omrsila — še za lekec mesa nisem videla . . . Oblice mi pa ne gredo, pa kuham tisto žuro . . .“

„Pa petkrat na dan, kaj ne?“ — se je smejala oštarica.

„Blagor se vam bodi botra — lahko se smejate. Samo ptičjega mleka vam manjka — pri nas pa ni dostikratov še za sol . . . Star je moj Andrej, pa vendar gre še na Hrvatsko — če pojde po sreči, če ne bo zapil zaslužka, si kupim na pomlad kravico, da bo vsaj mleko pri hiši . . . Fronc pa gre malovariti, bo vsaj enih ust manj pri skledi.

Pa falite botra, falite, zdajle gresta Matija in Marijanica, res gresta, bežimo v hišo, ne maram besed . . .“

Odšla sta tudi oni v pivnico, kjer so trkale glasne kupice in je donela bučno, neubrano zdravica:

„Kol'kor kapljic, tol'ko let, Bog nam daj na svet živet!“

„Lepa kup'ca pisana, zlat'ga vinca štrihana, živijo, živijo, živijo nas Bog!“

Šumeči zvoki znane zdravice so si iskali izhoda iz zakajene pivnice.

In začudile so se vrane po mlakah šumnemu veselju — Dva sica človeška pa ga nista slišala.

Roko v roki, sta hodila počasi, s povešenini očmi, s kipečim srcem.

Šibke rasti je bil fant, zarjavelega, umnega lica, ki je nosilo pečat bolne ljubezni. Žarke so mu bile črne oči in otožne tako! Obleka ni bila zavsem barkinska.

Visoka in ravna je bila deklica na njegovi strani, glavo je upognila kakor cvetka v jeseni — solze so padale počasi po bledem licu . . .

Ne prve! Rdeči rob očesa je pričal, da jih je zdrknilo že mnogo, mnogo, po belem zglavju v prečutih nočeh . . . Gladka, čedna obleka, se je prijemala lepega života — kraj se je bližal mestnemu. Deklica je zdihtnila, vzdignila pogled in videla vas pred saboj. Vstavila se je.

„Radohovo je že tu. Ne naprej — ko izve tvoja mati, da sem te spremila, dobim tisoč pošt.“

Krepko ji je stiskal fant roko, oko mu je zabliskalo. „Nič ne maraj Marijanica. Jaz bi rad umrl za te tako te imam rad — veš — da te ne pustim . . . Če mati ne odjenja, kadar se vrnem iz Hrvatske, vzamem svojo doto in pojdeva v Reko. Službo že dobim. Samo ti Marijanica, mi ostani zvesta!“

Pogledala ga je z jasnim modrim okom . . . Več ko prisege je veljal ta pogled . . . Pritisnil jo je k sebi . . .

„Poljubi me enkrat! Marjanica!“ jo je prosil.

Poljubila sta se s suhimi, tresočimi ustnicami, stisnila si roke in se razšla . . .

Ali ozrla sta se vsake tri korake — ustavljala se je noga, srce je sililo k srcu . . . Pa Hrvatarji so se vsuli z vrat gostilne okrog vozov — glasno pojoč so se nakladali. Voznik je klical:

„Matija, ura je dve — vsega štemanja je konec.“

Še enkrat se je ozrl in skočil k vozniku.

„Hi, hot!“ Zazvižgal je bič, potegnili so konji — k sv. Petru!

Uro potem je sopihal vlak proti Ljubljani. Natlačeni, kakor živina v tesne prostore, med svoje vreče in sekire, je poskušal priti vsak do okna, da vidi še enkrat pivško dolino. Mahale so roke in klobuki, poslednji pozdrav je hitel do belih vasij in pečin:

„Z Bogom krajnska zemlja!“

* * *

Bedne, za silo zbite barake tam daleč v slavonskem gozdu. Okrog njih vrste porušenih gozdnih velikanov, krasnih hrastov — na njih — med njimi beli zmrznjeni kupi snega.

Še stoječa, mogočna drevesa ljubkovaje pripogiblajo tožno beloodičene veje:

Zveni sekira, zveni, in poje tudi njim smrtno pesem . . .

Blizu barake gori ogenj — malovar, Andreja sin, meša turistično moko, meša in gleda na kup porušenih debel, kjer sedi Matija škriban, in drži list v roki. Malovar ga je prinesel iz od-

daljene vaške pošte, pa žal mu je, da ga je prinesel — kajti trese se roba Matije in pot mu stopa na blede lice.

Ni čuda deček, ni čuda, da je prebledel — ujedla ga je strupena kača v srce. V pismu je stalo:

Dragi Matija!

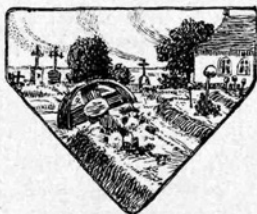
Predno pišem naprej, Te pozdravim stotavženkrat in želim, da bi Te to moje slabo pisanje našlo pri dobrem zdravju.

Poročam Ti, da grem Tvoji materi s pota in se ženim, k Ternantovim v Parje — sita sem sitnostij in besed.

Zahvalim se Ti za dobro voljo in ljubezen in Te odvežem vsake besede do mene — vzemi, kar Ti je izbrala mati in bodi srečen. Pozdravljam Te še enkrat čez hribe in doline — in prosim, pozabi — da te je štemala

Marijanica Hernelova.

Bog ve, da sem Te imela rada.

DRAGOTIN ŠTEFANOVIČ:

TEBI LAŽ.

Izgmati hočejo te iz sveta,
ker grda si in nemoralna,
tatov, lenuhov, potepuhov si
družica verna, stalna.

Na dušo se zaklel je svet,
da nikdar ne miruje preje
dokler uničen tvoj ni zadnji sled,
dokler tvoj duh med nami veje.

A jaz pa himno pojem tebi — laž!
Edino v tebi srečno je življenje,
le v tebi včasih solnce sveti nam,
drugači vedno samo je trpljenje.

SPITIGNJEV:

VIJOLICE.

Črtica.

Zima je zunaj. Burja vije okoli voglov in snežinke padajo gosto druga za drugo nepretrgoma, neprestano . . .

Toplo je tu v izbi, čuti je prasketanje ognja v kamínu. V naslonjaču sloni pri oknu mlada žena, lice ji je upadeno, blede, oči globoko udrte . . . Od časa do časa zakašlja in njen kašelj se glasi v tihi sobi kakor bolesten, oddaljen krik. Pogled ji je vprt v cvetličan šopek na oknu. Zima je zunaj, a njej je prinesel

Ivan svežih vijolic. Ah, vsak dan jih prinaša, ker ve, kako jih ima rada.

Na cvetlice zre njeno oko, a njene misli so daleč . . .

Pomlad je bila takrat. Popoludne je bilo, jasno, vedro. Sama sta bila na vrtu in tedaj je stopil k njej in jo prosil za šopek vijolic.

„Čemu vam neki bodo?“ ga je vprašala poredno — nagajivo.

„Rad imam cvetke, posebno če so iz vaše roke,“ ji je odgovoril in njegovo oko se je vrlo v njeno, pogleda sta se srečala in se umela.

„Shranil jih bodem v veden spomin,“ je govoril, ko mu jih je pripenjala.

Pomlad je bila takrat. In še isti dan je bilo v mraku, ko so se prižigale zvezde po nebesnem svodu in je tiho šumela reka v daljavi. Privil jo je k sebi in njuna usta so se strnila v prvem poljubu. In še nikoli niso zvezde tako bleščale, kakor tisto srečno noč . . .

Pa to je že davno, pred leti je bilo.

A pozneje je še vedno prihajala vesna in zopet je bilo v pomladi in na prsih ji je dehtel šopek krasnih vijolic.

Zvonovi so peli takrat, godba se je glasila, njena obleka je bila vsa snežnobela. Kočije so drdrale in ona je sedela z Ivanom na vozu, skozi mesto sta se peljala iz cerkve, v laseh ji je blestel bel venec, a na prsih ji je dehtel šopek vijolic. Prinesel ga ji je Ivan.

„V spomin na oni pomladni večer, Olga!“ je šepetal, ko ji ga je izročal.

Tudi od tega bo že poldrugo leto in zdaj je tam zunaj zima in sneg naletava nepretrgoma, neprestano, a Ivan ji nosi vsak dan svežih vijolic . . . Kako jo ljubi!

Pa povrne mu vse to! Ko se vrne pomlad, takrat bo že zdrava in tedaj pojde doli na vrt in sama mu jih natrga. Kako jih bo vesel! . . .

In njene misli blodijo daleč, daleč . . . „Ej, ko se vrne pomlad in bo zunaj vse solnčno, vešelo, mu spletem šopke vijolic . . .“

A zunaj je sedaj zima in burja vije okoli voglov in sneg naletava . . .

Koraki se oglasijo v veži. Nalahno odpre služkinja vrata.

„Gospa, zdravnik je prišel!“

„Naj vstopi!“

Vrata se odpro in v sobo stopi zdravnik. In ko zre na bolnico in jo preiskuje, mu je oko zamišljeno, sočutno otožno.

„Kmalu bo zopet dobro, milostljiva! Nič se ne bojte! Ko mine zima in bo zunaj zopet vedro vreme, pa boste zdravi!“

„Kaj ne da? Saj komaj čakam pomladi. Ah! da! Takrat pojdem zopet doli na vrt in natrgam Ivanu vijolic, da se mu izkažem hvaležno. Poglejte, kako me ima rad! . . . Vsak dan mi prinaša svežih vijolic!“

In ko odhaja zdravnik, sreča v predsobi Ivana.

„Kako je z Olgo, gospod doktor!“

„Nič hudega ne bo, kmalu bo dobro!“

„Prosim vas, povejte mi resnico! Pripravljen sem na vse.“

„Morda . . . morda samo še štirinajst dni.“

Kakor gromčeh odmev so Ivanu te šepetane besede. Zablesti mu nekaj v očeh, a zatre solzo.

Tudi on stopi v sobo.

„Kako ti je, dušica?“

„Boljše!“ Kmalu bo dobro, zdravnik je tudi tako dejal. Ko vrne pomlad, veš, pojdem zopet doli na vrt in ti natrgam najbolj dehtečih vijolic.“

„Ko se vrne pomlad,“ ponovi tiho šepetaje Ivan in oko se mu zagleda skozi okno. Zunaj je zima, sneg naletava in burja vije okoli voglov.

„Ko . . . se vrne pomlad . . .“

In nenadoma se skloni k Olgi in poljubi jo strastno, žareče na osinele ustnice . . .

ZOFKA KVEDER-JELOVŠKOVA:

EGOIZEM.

Soba. V ozadju in na desno vrata, na levo dve veliki okni. Na desno v kotu mali oder za cvetlice, sredi sobe pisalna miza, na levo klavir. Na desno omara za knjige in otomana, po stenah slike. Vse jako okusno a ne prenapolnjeno in vsiljivo.

Stanovanje Jelve Metlikovičeve.

Osebe: Jelva in Rado Metlikovič, Vito Belin, Nada Zimnik.

1. prizor.

Vito Belin in Rado Metlikovič.

Ko se zastor dvigne, stoji Vito pri klavirju in raztreseno prebira tipke. Toni so harmonični, globoki, zategnjeni. Rado hodi po sobi. Vito 32, Rado 26 let star.

Vito nervozen. A kje je tako dolgo, zakaj je ni?

Rado. Saj si slišal, gospodinja je dejala, da takoj pride. Nekje v mestu ima zopet uro. (Po pavzi.) Revica! Ali ji res poveš?

Vito. Moram. Dalje ne morem več bliniti in lagati. Tudi radi nje ne in radi Nade ne!

Rado. Moj Bog in ona te ima tako rada, ti si ji vse! In ničesar ne sluti. Kako je to grozno . . . Ali je res ne ljubiš več? Ali res ne moreš pustiti, Nade? Pomisli . . .

Vito mu položi roke na rame in mu gleda v oči. In ti dvomiš, Rado, da nisem vsega poskušal, vsega kar je mogoče?! Vidiš, mučil sem se in grizel ali vse je zaman. In Nada! Ona vse ve, vse sem ji povedal. Ljubi me, pravična je in vse razume. Zakaj bi bili vsi trije nesrečni, če sva dva lahko srečna?! Jaz nisem kriv, da je prišlo tako. (V hipnem vznem.) Rado, Rado, ali res veruješ, da sem lopov?!

Rado ginjen. Ne, ne! Ti imaš prav! Ti nisi ničesar kriv! Ali Jelva!! Kar pomnim te ljubi! Moj bog, mene je vsega tako strah . . . (Pavza. Zunaj na hodniku se sliši zvonec.)

Vito preplašen, nervozno instiktivno išče po sobi, da bi se skril. Jelva je!! Samo zdaj ne, samo, da me zdaj ne vidi!

Rado zamišljena ponavlja. Jelva je!

2. prizor.

Vito, Rado, Jelva Metlikovič.

Jelva ima deževni plašč in galoše. Kreta se živahno a povsem naravno. Kadar je razburjena, njeni prsti nervozno iščejo in grabijo obleko. Oblečena je temno, okusno. Starost: 32 let. Pride skozi srednja vrata.

Jelva veselo. Kako fino! Vidva sta tu?! Dober dan! (Vitu.) Kako dolgo te že ni bilo pri meni, nemarnež! Cele tri dni! Bila sem že v skrbeh. Kaj ne, presenetiti si me hotel?! Vidiš, ali jaz že vse vem. Čestitam! Kedaj nastopimo profesuro? (Poredno.) Mi, mi kaj ne?! (S čustvom.) Kako sem srečna, Vito, kako sem srečna! (Objame ga. Čez nekaj časa Radu.) In ti si tudi prišel?! Zakaj mi nisi prinesel nič vijolic! Tako lepa pomlad je! Danes sicer dežuje ali vse dehti življenja. Tako sem vesela! Bilo mi je, kakor da lije sreča v veliki, močni plohi doli na me! Brat, kako sem srečna! (Smeje se, da zakrije svojo ginjenost.) Viš, kako sem mokra! Nič nisem odprla dežnika. Če je pa tako lepo! (Obrne se proti vratom na desni.) Samo, da se malce preoblečem, pošteno sem se zmočila! (Odide, brez da bi opazila raztresenost onih dveh, ki ves čas nista govorila niti besede.)

3. prizor.

Vito in Rado sama.

Rado. Nič ne ve, prav nič ne sluti! Ves se tresem . . . In zdaj še to upanje, ta sreča, radi profesure, ki ti je bila včeraj končno zagotovljena! Ko bi vedela! Meni se tako smili!

Vito. In meni, kako je meni?! Kakor, da jo moram ubiti! Rado, povej ji ti! Pripravi jo! Iz sosedne sobe se sliši petje, poskočna, vsak trenotek menjajoča melodija.) In zdaj še poje! Zakaj sem tako dolgo molčal! (Vzame klobuk in površnik raz obešala.) Ti ji povej! Lažje ji bo. (Hiti k srednjim vratom.)

Rado v strahu. Ne, ne, ostani! Jaz ne morem. Meni bi niti ne verjela! Ostani! Ti sam ji moraš povedati! Tvoja dolžnost je, da ji sam poveš.

Vito se trga. Ne morem, ne morem! Pusti me! Daj, če si mi bil kedaj prijatelj! Samo zdaj ne! Iztrga se mu, med vrati. Saj pridem, samo ti ji prej povej!

Rado se prijema za glavo. In kaj zdaj?! Kaj naj govorim, storim?! (Sede.) Oj, Jelva!

4. prizor.

Rado, Jelva.

Jelva prihaja. Kaj pa sta imela? Kakor, da bi se bila prepirala?! Oh, vidva! (Osupne.) Kje je Vito? Kaj je bilo Rado? Kam je odšel?

Rado zmešan, prisiljeno. Nič, nič! Nekaj ima posla . . . V neko prodajalno . . .

Jelva pomirjena. V prodajalno?! Oh, jaz že vem! Kak dar za me! V sreči se ni takoj spomnil. Kakor, da bi bilo tega treba! (Srečno.) Čakaj, oštela ga bom! (Pavza. Jelva zaliva cvetlice.) Ali veš, Rado, kaj je danes?

Rado. Ne. Kaj misliš?

Jelva. Obletnica. Obletnica najine ljubezni z Vitom. Štirinajsta! (Zamišljeno, skoro žalostno.) Štirinajst let! Meni se nekako toži po njih. Moja najlepša leta, vsa moja mladost! In če pomislim, kako zaman mi je odcvela, v vednem čakanju! . . . Pa kaj pravim, zaman! Oh, kako se hočem nažiti sreče! Tako sem gladovala po nji, tako verno sem jo čakala in zdaj je tu! (Sede na otomano, Radu.) Pojdi sem bliže, brat! Tako sem srečna! (Prime ga za roko in se igra z njegovimi prsti.) Veš, ti si bil še dečko takrat, drugošolec; Vito je hodil v osmo. Še pomniš, kako si bil hud nanj, ker je bil tako strog instruktor? Ha, ha! Midva sva se že rada imela. In potem, ko je bil on visokošolec, si me ti zatožil doma, da si dopisujeva. Ti nisi bil nič dober takrat. Koliko se je mama jezila, koliko so si tete dale truda! Pa le nisem hotela biti pokorna! In ko sta umrla oče in mati, kako dolgo sem morala letati okrog predno sem dobila par ur. „Učiteljica klavirja,“ kako je to žalostno! Da nisem imela Vita! Ne splačalo bi se niti živeti! Pa kako so me grdili ljudje radi moje ljubezni. „Večna nevesta“ hihitajo celo moji učenci in njihove matere se muzajo nad Vitom. Vedni suplent! Ker je bil zvest svojim idejam, pošiljali so ga okrog a oni drugi, ki so znali pripogibati hrbte, so lezli kvišku. Kako sem ponosna nanj! Na njegovo in moje mučenje! In zmagal je. Končno vendar! Kako sem srečna! Kakor bi se mi vrnila vsa mladost! Še nikdar nisem čutila toliko blaženstva! Vsa sem sveža, vsa srečna!

Rado vstane, da zakrije, kako trpi. Jelva! Pripraviti se boš morala na veliko izprembo!

Jelva. Seveda! Kako čudno to govoriš! O, z kakim veseljem! Vsa bom njegova. Tako bo moral biti potrpežljiv! Vzela bom njegovo glavo v roke, oh in gledala ga bom, poljubovala, da se ga nažijem, nagledam, naljubim! Vedno bom pri njem in kadar ga ne bo doma, bom šla v njegovo sobo in poljubovala bom vse, česar se je doteknila njegova roka. In iz lesa bom čutila njegovo toplino in vse bo dišalo po njem. Tako fine, bele roke ima! Si že videl njegovo zapest? Žile se modro vidijo skozi kožo, vidi se kako trepečejo, udarjajo . . . O, jaz ga tako ljubim! (Ona sedi, kakor v lepih, srečnih sanjah.)

Rado se ne more več premagovati, vrže se k njenim nogam, pritisne obraz v njene roke. Sestra! Jelva! Ne muči me, ne trpinči me!

Jelva prestrašena, mu gladi lase in ga vleče kvišku. Kaj ti je, Rado? Vstani! Kaj ti je?

Rado razburjen. Kako naj te poslušam?! O sreči sanjariš in vse je le pena, tema, nič!! Strezni se, ne sanjaj! On te ne ljubi! . . . Ne ljubi te nič več! nič! drugo ljubi, — razumeš?!

Jelva vstane, prime se za glavo, kakor bi jo bil kdo udaril. Kaj govoriš? Kaj si dejal? (Pavza, v kateri se njen obraz od obupnega izraza trpljenja polagoma izmiri žalostno.) Zakaj si me tako prestrašil?! Kako se šališ! Nikar, to boli! Saj vidiš, da ne verujem ali tako zelo me je zapeklo, da se hočeš ti tako neusmiljeno šaliti z menoj! Kje je Vito? Kako bi bila rada zopet pri njem.

Rado ne ve, kaj bi počel, naposled energično. Jelva! Poslušaj me! Vito te ne ljubi več, že tedne, morda mesece. Pred nekaj dnevi mi je povedal, Jaz ga ne morem obsojati. Čustvom ne moremo ukazovati. Raje bi imel, da sem žrtva jaz a ne ti! (Pretresljivo.) Jelva!

Jelva je mehanično, presenečeno poslušala, bliža se mu vedno ponavljajoč, kakor v sanjah. Ni res! Ni res! (Ko stoji pred njim, jo hoče Rado objeti.)

Rado. Sestra!

Jelva ga razjarjena sune od sebe, glasno, odločno. Laž! Laž! O gnjusoba! O laž! Čemu ta podlost, ta nizkota! (Vznešeno.) O Vito! Vito!

5. prizor.

Rado. Jelva. Vito.

Vito je med zadnjim prizorom prišel v sobo. Potrt stoji pri vratih, vedno, kakor da hoče govoriti, a le molči.

Jelva opazi Vito, vrže se mu z pretresljivim krikom na prsa. Vito! Saj si tukaj! Vito, ah moj, moj Vito! Brani me! Kaj hoče ta blaznik, kaj trdi?! Si čul? Oh, jaz nisem verjela! Vidiš, kako te ljubim, kako ti verujem! Vsi so me trpinčili, vsi so me teptali a jaz sem verovala, verovala v te, Vito! Ne čutiš kako?! In moj brat, nesrečnež, je zblaznel! Si slišal, kaj pravi?! Oh, Vito, ali jaz ga nisem slišala! Nič! Nič! Poljubi me zdaj, objemi me, da vem, čutim, kako me ljubiš!

Vito se uničen umika njenim objemom. Umiri se Jelva! Jaz ne morem, . . . jaz . . . Oh, ti! . . .

Jelva končno opazi umikanje Vita, v strahu in dvomu. Vito! Vito! Kak si ... Kako si ... Zakaj me ne objameš, Vito? Zakaj molčiš? Kaj me gledaš tako tuje?! Vito! ... Ali ni lagal?! ... Ali je res?! ... (Pretresljivo proseč.) Usmili se, Vito! Govori! Vidiš, kako trpim, kako se zvijam! Govori, Vito, govori! ... Govori: je res, kar je pravil brat? Je res, da me več ne ljubiš, da me nič več ne ljubiš?! Da si pozabil na ona leta, na svojo ljubezen, na me?! Da ljubiš drugo?! Vito!

Vito komaj, da diše, ves je zmučen. Po pavzi, v kateri se sliši le razburjeno dihanje Jelve. Odpusti, res je!

Jelva ga izpusti. Ha! Res je! Res, res! Vse laž, vse prevara?! (Bega po sobi.) O Bog, jaz zblaznim! Duša mi zbesni! Res! Res! (Obstoji pred Vitom in Radom, prisiljeno, kakor bi se zbudila iz sna.) Ah, kako sem neumna! Kako sem mogla verjeti! Samo skušati sta me hotela. Odpusti, Vito! Kako sem bila malodušna! (Pripogne se in hitro poljubi Vito roko; proseč.) Kaj ne, ali sedaj bo dovelj?! Vidiš, zelo trpim!

Rado sedi na fotelju, obraz skriva v rokah in joka, kakor otrok.

Vito hoče oditi. Jelva, odpusti, res je!

Jelva trezno, trdo. Res je?

Vito. Da. (Hoče da odide.)

Jelva se postavi k vratom. Ha, res je! In s tem misliš, da je končano vse, da je obračunjeno z menoj?! In moja mladost in moja sreča, ki si mi jo ukral ti?! In moje pomandrano življenje ni nič, moji upi, moja vera, ni nič?! Kako si se hlinil, varal! Kako si me zagrinjal v ljubezen, srečo, upe! In zdaj hkrati, zdaj, ko so se imeli obistiniti moji sni o sreči, zdaj kričiš: Ne morem! Ne ljubim Te! O, ti zločinec, tat! In nič te ni sram svojega lopovstva! Ti, ti ... (Omahuje razburjenosti.)

Vito. Jelva! Molči! Kako sem trpel! Kako sem se bal te satanske moči, ki me je gnala od tebe. Ali me nič več ne poznaš, Jelva?! Kako sem te ljubil, kako sem bil tvoj! Ali ne morem, ne morem! Vidiš prišlo je na me kakor val, kakor sveta, velika sila. In zdaj si mi samo sestra, sveto bitje, za katero bi umrl. A ljubiti te ne morem. Lagal bi, zločinec bi bil, grešil bi nad teboj, nad seboj in nad ono! O, ko bi vedela, ti bi me ne hotela! Ti, tako visoka, močna bi se ne mogla zadovoljiti z lažjo, z hlimbo?! Jelva! (Poljublja ji roke.)

Jelva se počasi umiri. Trudno, neizkrekljivo žalostno. Odpusti Vito! Ali če tako boli, tako peklensko peče! Ne, laži, nečem! Kar ne moreš dati sam, neprisiljeno, iz srca, nima vnednosti za me! Vito! In jaz nisem vedela, jaz nisem slutila, nisem čuvala svojega bogastva pred tatovi! O jaz nesrečnica! Nesrečnica! (Tiho, strastno.) In ona?! Ona druga?! Kaka je? (Po presledku.) Kaka je, da te je mogla zamamiti? (Nakrat.) Vito, pokaži mi jo! Kje je? Daj, da jo vidim! Kje je, kje stanuje, Vito!

Vito kakor pod učinkom njenih besedi, nehote. Tu v tej ulici!

Jelva strastno. Tu v tej ulici?! O, k njej! O, jaz jo hočem videti! Morda je dobra, usmiljena? Ali ne, ne Vito! Ne boj se!

Nečem jo prositi! O ne, samo videti jo hočem! Takoj! Meni bo laglje! Daj, pojdemo! (Išče vsa zmešana po sobi plašč in klobuk.)

Rado vstane. Ali kam hečes taka?! Vsa se treseš! Kako bi te pustil! (Objame jo in jo vodi k otomani.)

Jelva. Ali vidiš, da jo moram videti! Vidiš, da moram! (Nakrat.) Ali jo poznaš, ali si jo videl?

Rado: Da, poznam jo.

Jelva: Poznaš jo?! Kaka je?! Daj, pelji me k nji! Ne čutiš, da jo moram videti! Da zblaznim drugače! Da ne morem drugače verjeti! (Prijema se za glavo; prosi kakor brez uma.) Pokažita mi jo! Vito, daj naj pride! Pojdi po njo, Radó! Povej ji, da zblaznim! Prosi jo, naj pride! Pojdi, Rado! Vito, reci mu, naj gre!

Vito zmučen. Ali res hočes?! Samo bolelo te bo! Umiri se Jelva! Moj Bog, kako mi je grozno! Tako kriv sem in tako nedolžen!

Jelva. Hočem! Vidiš, ne morem drugače! Pojdi Rado! (Strastno sili Rada.)

Vito Radu. Pojdi! Povej ji! Reci, da ne morem za to! Razumela bo.

Jelva. Samo naj pride! Jaz ji nič ne storim! Nič, nič!

Rado odhaja.

6. prizor.

Jelva. Vito.

Jelva se oklene Vita, joče, da podrhtava vse telo. Ali me res več ne ljubiš?! Vito, kako naj živim?! Niti upati nič več! Vito!

Vito jo vodi k otomani, skrbno jo sili, da se nasloni na blazino; poljublja ji roke. Jelva, odpusti mi! Vse moje prijateljstvo imaš! Kakor mati, kakor sestra si mi. Kakor prva prijateljica moje duše! Ne joči! Kako trpim, da veš! Ali tako hitro je prišlo nad me, tako silno, mogočno! Tako mlada je, lepa veš! In nič ne vem, kako je prišlo, da sva se nekoč objemala, kakor besna in vse drugo je izginilo iz duše. Vse gori v meni, ves ginem!

Jelva zmučeno. Molči! Molči! Daj, gladi mi lase, kakor prej včasih! Vito, kako je bilo lepo! Tako malo sreče sem imela v mojem dolgem čakanju a kako sem bila bogata. Kako revna sem zdaj! Vito, saj je vse to le sen, kaj ne? In ko se prebudim bom srečna, kakor še nikoli! (Govori s skrivnostnim, sanjajočim glasom.) Včeraj si dobil profesuro, v par tednih se poročiva, potem greva od tu. Jaz ne bom nič več poučevala glasbe. Kaj ne, da ne? Tako mučno je, včasih me glava boli, pa moram vendar-le uro na uro proslušavati one grozne škele. Ves dan bom pri tebi. Dolge domače obleke bom nosila z vlečkami. Samo halje, v katerih se telo tako prijetno gubi. In ti me boš objemal in ljubil me boš, kakor sva sanjarila takrat, veš, ko si še študiral. Tako bova mlada! (Kakor da se nečesa spomni.) Kaj ne, da sem še mlada? Prav nič gub nimam v obrazu! Saj imam ravno toliko let, kakor ti in

ti si še tako mlad, tako zelo mlad! (Poljubi ga na oči, potem ga nakrat sune od sebe.) Kake je vse krivično! Ti si ostal mlad, a jaz sem tako nervozna, zmučena! Moja mladost se je vsa izsušila v teh letih! In kaj mi je ostalo?! Grozno! Grozno!

Vito. Jelva umiri se! Kako sem kriv pred teboj! Jaz hudo-delec! Tvoje besede mi trgajo dušo, moje srce se zvija! Ali glej Jelva, tako si dobra, ali res hočeš, da bomo nesrečni trije? Ona in jaz in ti! Tudi ti bi ne bila srečna! Tako si ponosna! Kako bi te mogle zadovoljiti drobtine, kjer si pričakovala hleba.

Jelva. Ali jaz bi te tako ljubila! Moj bi bil! Povsod, kjer bi bila, bil bi ti! Vse okrog mene bi dehtelo po tebi. Ostani, ostani! Ona te ne ljubi tako! In kaj bo z menoj?!

Vito. In ona in jaz?

Jelva. Ha! ta bestialna sebičnost! In jaz, jaz?! O, tudi v meni je še one volje, one moči bestije, ki se brani pogina. Ne pustim te! (Oklene se njegovih rok.) Moj si! S čim te je ona zaslužila?! Kaj je trpela za te?! Nič! Mlada je, lepa je! In nisem bila jaz mlada, nisem bila jaz lepa?! In zdaj naj te ima ona?! Vito! Vito! (Zunaj na hodniku se čuje zvonec; Jelva prestrašena, izpusti Vito.) Kdo je? Kdo zvoni? Kako to . . . tako hitro? (Bliža se k vratom, tiho.) Kako se je bojim! (Pausa.)

7. prizor.

Vito. Jelva. Rado. Nada.

Nada je mlada 18 letna plavolaska v svitli domači obleki. Rado nosi na rokah njen deževni plašč in klobuk, ki go je odložila na hodniku. Vsi so nekaj časa tiho, kakor osujnjeni. Rado zopet tiho odide.

Jelva. Ona je to . . .?! Vi ste to?! . . .

Nada milo. Prišla sem, kakor ste želeli. Prav taka, takoj. (Bliža se ji.) Odpustite mi! Vaš brat mi je povedal . . . O Bog, kako žalim vašo osodo! Iz vse duše! . . . Ne sovražite me, prosim! Nedolžen vzrok sem vaše nesreče! Odpustite mi! . . . Tako sveti ste mi! Križana ljubezen! . . . Poljubila bi tla, kjer stojite!

Jelva se ji vedno umika v sobo, govori, kakor sebi. Moj Bog, kako je mlada! Kako je lepa! . . . Kako se je bojim! . . .

Nada: Ne umikajte se mi! Moja čustva so odkritosrčna!

Jelva kakor sebi. Ne, zastoj je! Ne more jo pustiti! Ali vendar . . .! (Nadi.) Kaj govorite vi?! Pomilujete me, ker sem nesrečna! O, bodite dobri! Pustite mi ga! Tako ste mladi! Ta bolečina bi vam ne uničila vsega življenja. Glejte mene! Ginila sem v upih! Vso svežost sem izgubila v čakanju! Vse cvetje je palo od mene. On mi je življenje, ne morite me!

Nada nesigurno obstoji. Pustim naj ga?!

Jelva. Ničesar niste storili zanj, ničesar niste žrtvovali ljubezni. A jaz sem ga ljubila pol življenja, pomislite, pol mojega življenja!

Nada. Ali jaz ga tako ljubim! In on me ljubi! Samo mene ljubi, je dejal! (Pristopi k Vito.) Kaj ne, Vito?

Jelva. Kdo ima pravico do njega? Pravico! (Stopi k Vitu in pahne Nado od njega.) Ha, ha! To je vaše sočutje?! Samo besede seveda! Govorite zdaj, golobičica! Zdaj molčite! Z kako pravico mi ga jemljete?!

Vito. Jelva, umiri se! Z pravico mladosti me jemlje Nada, z pravico ljubezni sva svoja! Pojdi k meni Nada! Jelva, preveč si razburjena! Umirila se boš in potem boš pravičnejše mislila o njej in o meni.

Jelva zgrabi Nado za roke. Proč! S kom si ga zamamila?! Ha, kako sovražim tvojo gladko masko! (Sune jo od sebe.) Ti zapeljivka! Fej! (Briše si prste.) Kako te sovražim! Preziram! Vsega si mi zamazala! Hlinil se je in lagal! Ha, kaj me ni pred par dnevi poljubil? In jaz nisem vedela, da si ga oskruila! Ti, tatica! Nič-vrednica! Svetohlinka!

Nada prestrašena beži k Vitu. Brani me, Vito! Kaj hoče?! Zakaj me grdi?!

Vito jo objame okrog pasa. Ne poslušaj! Vsa brez umna je! (Jelvi.) Ti molči! Nisva zločinca, ako hočeva biti srečna! Molči! Vsa dolga leta sem te spoštoval, hočeš, da te zdaj preziram?! Ne divjaj!

Jelva vsa razburjena. Ha, ha! Le brani si jo, svojo golobico! Dobro te je zaslepila! In ti! Ha, ha! Danes je uvidel da nisem več mlada! A ona leta?! Ha, kaj si mislil, da se ne staram?

Vito. Pojdiva, Nada! Ona je iz sebe! Pojdiva!

Jelva. In ti odhajaš, Vito?! tako odhajaš?!

Vito. Najbolje je, Jelva.

Jelva. Le pojdi, pojdi! Pojdi, da te ne vidim! Ni tebe, niti nje! (Vito in Nada odhajata.) Vito! Vito!

8. prizor.

Jelva.

Jelva. Šla sta! (Zgrudi se pri otomani na tla, joče, puli si lase.) In jaz, jaz?! . . . In jaz! . . . Kako sta šla svoji sreči nasproti! . . . In jaz?! Jaz ostanem sama, zavržena! . . . Prokleti, prokleti! . . . Vito! (Skoči kvišku.) Vito! Kaj je res šel, Vito!? . . . Čisto sama sem?! (Hodi po sobi, lomí roke.) O Bog, in jaz, jaz?! Živ mrtvec! Človek brez duše in srca! Ničesar več ni tu v meni! Nikdar več ne pride . . . Niti upati več ne smem! In moja ljubezen! In sni o sreči! . . . Oh! Oh! Oh! . . . Kako naj živim?! . . . (Pavza; kakor da se nečesa spomni.) In čemu da živim?! . . . Ha, bitro! Nista še daleč! Naj me vidita strto popolnoma. (Na hodniku se čuje zvonec. Jelva beži k vratom in zavrti ključ.) Ha, brat je! Samo hitro! (Beži k oknu, odpre ga in se zavihiti ven.)

(Sliši se trkanje na vrata, skoro isti hip pretresujoč krik iz ulice.)

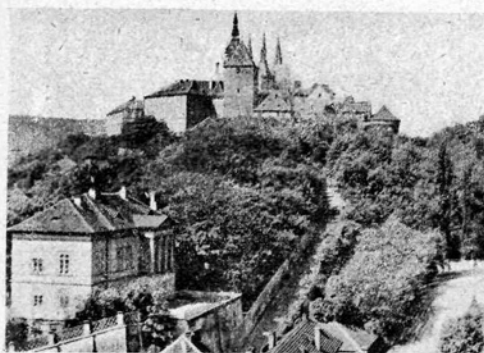
Zagrinjalo pada.

Z. K.:

ZLATA PRAGA.

(Dalje.)

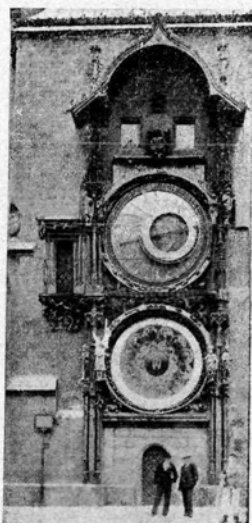
Praški židovi! Tam za Rudolfinom in umetniško obrtnim muzejem stoji dolg star zid a za tem zidom cvete zdaj spomladi beli in vijoličasti bezeg tako bogato in bujno, da je okolica polna mamljivega vonja. In med starim, cvetočim grmičevjem nagomilano je na stotine starih, razpo-

HRADČANI.

kanih, črnih, od dežja izjedjenih in z zelenim mahom obraščenih židovskih grobnih spomenikov. Tukaj na tem tihem, tajinstvenem prostoru se je stisnila desetstoletna zgodovina razdredenega naroda, ki je našel v tem mestu pribeževališče. Enajst tisoč hebrejskih duš je našlo na tem malem pokopališču svoj zadnji dom. Deset dolgih stoletij živi okrog tega kosa zemlje znamenita praška židovska občina. Stara bajka pripoveduje, da so bili tukaj že pred ustanovitvijo Zlatega Mesta. In kdor opazuje položaj Prage mora priznati, da je židovski

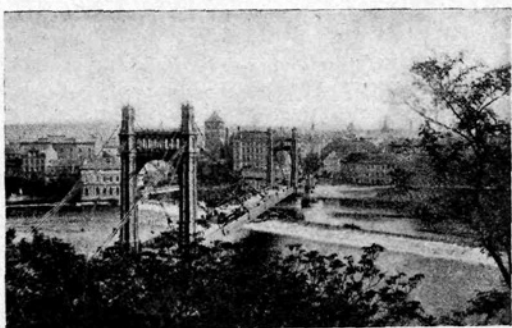
del ravno v srcu mesta. Težke in temne nevihte so vihrale nad to občino. Do l. 1850 je bila praška židovska občina, samostalna občina . . . da, samostalna v svoji bedi, umazanosti in zapuščenosti. Bila je samostalna — ali trdna veriga je zapirala naokoli vse izhode, da ne bi neposvečena židovska noga stopila pred določeno uro na krščanska tla. Še le, ko je odzvonilo Zdravo Marijo so pale verige in — kristjani so lahko navrli v razuzdane hiše pijanosti in živinskega užitka . . . Srednji vek je težko robil to občino, potomce iz plemena Arona, Levija in Izraela. Tam na svojem posebnem magistratu, z hebrejsko uro in Salomonovo zvezdo v solčnih žarkih, so iskali in našli mesto, kjer so lahko tožili svoje nadloge. Bili so direktno podrejeni kraljevi komori, ki je tudi vedno našla direkten pot v neizcrpljive žepe bogatih preznikov, vselej kadar je bilo treba plačati kraljeve dolgov. Pred takimi poslanci so pale verige pri vhodu tudi sredi belega dne . . . Pale so tudi takrat, ko je židovska občina poslala v pomoč Ferdinandu III. proti Švedom l. 1648 odbrano četo borilcev, ki so se vojskovali tako neustrašeno, da ji je vladar v ime hvaležnosti poklonil posebno zastavo. Ta zastava se še danes hrani v „starodavni“ sinagogi, eni najbolj zanimivih in najmističnejših božjih hramov v Evropi. — Na pol pod zemljo je, spodnji del je najbrž iz XI. stoletja, gornji iz XV. Stoletna nesnaga gleda na nas raz zidov, ali veličastna je in mrka; tu na teh stenah črnile so se še do nedavna krvave lise iz l. 1589, ko je bilo tu v sinagogi pobito mnogo

URA NA MAGISTRATU.

Židov. V sredini je uzvišen žrtvenik, naokoli hebrejske molitvene knjige, stari svečniki, stare, častitljive cunje in v četverokotu klopi za moške: okoli sinagoge je hodnik z ozkimi okni v hram, — tukaj je smel ženski svet od daleč zirkati na svete obrede. Srce se ti stisne v prsih, težka in strašna preteklost zasope v teh zidinah iz mračnih kotov in ti pojmiš udanost in pobožnost starovernega, strogega Hebrejca, ki tam ure in ure šepeta molitve svojemu Jehovi. Dan se zmračí med temi črnimi, strašnih spominov polnimi stenami . . .

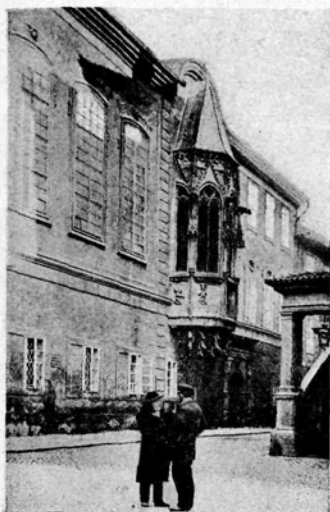
In stopiš na božji zrak ali dalje te nese zimničasta radovednost v prastare, ozke in umažane uličice, od kraja do kraja polne gostilnic in starinarij. Ribe, stare čevlje, cvetlice, železo, ptice, knjige, obnošeno blago, meso — goveje in ljudsko — vsega tukaj dobiš! . . . Židovski jargon slišiš, baratanje, kriko in viko, kletve in psovke — taka je borba za življenje. Ali ne pljuvamo! — Tam tisti starinar, ki prodaja raztrgane hlače, mastne klobuke in pošvedrane gosposke čevlje — to je predsednik stroge židovske sekte, dijak talmudske šole, učenjak in filozof, ki do 18. leta ni znal kaj je življenje, ker je cel dan sedel nad talmudom in nad teološkimi traktati ter je razmišljal o modrosti Jehove in učenosti njegovih prerokov. Ko je bil star 18 let, mu je dal galicijski rabin, njegov oče, mlado dekle za ženo in nekaj denarja. In sin je šel po svetu, zakupčeval denar in zdaj pobira po dvoriščih stare cape in njegov talmud se praši na polici. Ni več časa zanj . . . Pa tudi sem že piha nov veter. Hči njegova študira na univerzi, zna nemški in francozki, uči se angleščine ali hebrejska abeceda ji gre težko, težko . . . A vendar: Težko se lomijo stari predsodki. Greš po ulici z dr. juris. Dolga pot, truden si pa bi se rad vozil v električni, ali

MOST FRANČIŠKA JOŽEFA.

POGLED NA STARO MESTO IZ MALE STRANI.

KAROLINUM.

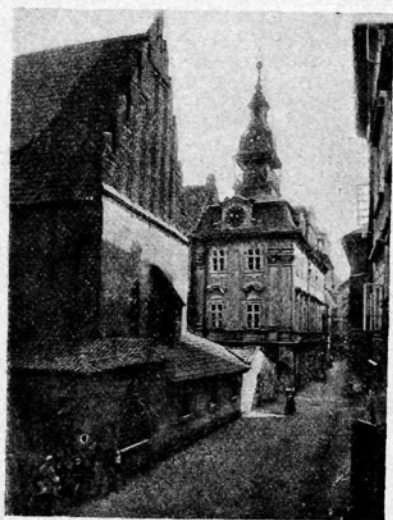

STARO ŽIDOVSKO POKOPALIŠČE.

in moji otroci bodo častili vsebino in ne formo. Zdaj pa se ni moči ganiti. Vse bi se podelo na človeka in razvaline bi me pokopale.“ — V Pragi so dve židovske sekte: stara, stroga — in moderna, „reformirana“. Stari imajo tri sinagoge, „reformirani“ eno, v lepem maurskem slogu l. 1868 sezidano.

Staro pokopališče! Zopet se vračamo k njemu. Zdaj se krasi grmičevje s cvetjem, mamljivo dehti nova spomlad nad starimi grobovi. Deset dolgih stoletij je našlo tukaj končno svoj mir. In niso samo neznatne,

kramarske duše pod temi kameni. Tudi tukaj ni enakosti. Poleg majhnega nag, obnega kamna, ponosi se granitni sarkofag. In ne ponosi se samo nad tistim, ki je imel dovelj denarja zanj, — mnogo in mnogokrat pripovedujejo v kamen izklesane črke častivredno povest častivrednega človeka in življenja. Tam čisto ob zidu leži krasni sarkofag Bezalela Levija, slavnega zdvezdarja in učenjaka Rudolfa II. a poleg njega leži 40 njegovih vernih učencev. Tam dalje evo leži Mardočaj Meisl, mecen in dobrotnik siromakov in vseh pomoči potrebnih, ki je dajal na vse strani s polnimi rokami od svoje mize. (Sezidal je tudi sinagogo, ki nosi njegovo ime.) Še malo dalje in mi stojimo nad grobom tajinstvene H. Schmilesove, o kateri pripoveduje židovsko ljudstvo, da je bila poljska kraljica... In tam med kamenji se je resno izbočil sarkofag edinega židovskega grofa — grofa po kraljevi milosti, ker je vselej pomagal kralju v težkih situacijah... Natlačeno stoje in leže spomeniki... Vsak nosi znak

STARONOVA SINAGOGA IN ŽIDOVSKI
MAGISTRAT.

kterega plemena je bil ta, ki spi pod njim: dve roke — pleme Aronovo, vrč — pleme Levijevo, grozd — pleme Izraelovo. Desetstoletna, okamnena povest o muki, borbi, progonstvu in slavi Jehove ...

(Dalje prih.)

SAMKO CVETKOV:

PESEM.

Zunaj so mrzli snegovi,
temne, brez zvezd so noči;
tu pa je sama toplota,
zvezde so — tvoje oči.

Zunaj so divji viharji,
trese pred njimi se dver ...
Tukaj pri nama tihota,
ljubav kot nikdar nikjer.

Jaz pa ne ljubim viharjev,
belih snegov me je strah,
plašno se skrivam pred njimi —
jelen na gorah ves plah.

Jaz samo ljubim tihoto,
sladko ljubezen v očeh,
prsi deviških toploto,
ustnic drhtečih nasmeh ...

JOSIP KORBAN:

UMETNIK.

Pritisnil je na kljuko in vstopil ...

„A, gospod umetnik! Dober večer gospod umetnik!“

Postal je za trenutek in pogledal z motnima očesoma po navzočih. Glas, ki ga je poklical, zdel se mu je popolnoma tuj, nepoznan.

„Kaj nas gledaš gospodine kolega? Izvoli prisesti. To mizo je naš dobri gostilničar za same bedake rezerviral. Torej imaš tudi ti pravico do sedeža.“

Prislec se je malomarno nasmehnil in prisedel. „Ljubi prijatelji, ne poznam vas, a zdi se mi, da ste veseli ljudje.“

„Če nas ne poznaš, predstavil ti bom častito družbo. Jaz sem Miha Cvek, umetnik, kakor ti. Kakor znaš ti napraviti umetno sliko, tako znam jaz napraviti umetne črevlje ... Ta sosed na

moji levici je tudi umetnik. On ti zna napraviti jako umetne ključne in ključavnice. Jaz nimam nič takega, da bi moral djati pod ključ in če tebe pogledam, bogme, se mi tudi zdi, da vse s seboj nosiš, kakor tisti prismojeni človek v starem veku . . . Koga podpirajo tedaj ti ljudje? — Kapitaliste. In ker podpirajo kapitaliste, sovražim ključavničarje vse povprek, tudi tega. Da se bodeš vedel torej ravnati! — Ta debeluhar meni nasproti, ki je — kakor sam vidiš — bolj povodnemu konju podoben, nego človeku, je tudi velik umetnik. Pravi namreč, da je atlet, močan človek, ki se ne boji deset privezanih vragov ne. Mož je že precej nadelan zašel v našo družbo, ne zameri mu torej, če bi ti slučajno malo prerahljal kosti.“

„Hvala vam, gospod Cvek za prijaznost! Pozdravljeni prijatelji!“ Podprl si je z rokama glavo in se zagledal v veliko posodo pive, ki je stala sredi mize.

„Ej, prijatelj, slabo izgledaš! Ne zameri mojim besedam, če rečem, da proketo slabo izgledaš. Tvoj frak je ves oguljen, rokava cveteta, lice ti je blede in upadlo, mesa nimaš skoraj nič na sebi . . . Bogme —“

„Le blebetaj bedak! Jaz bom pa pil.“

Prijel je za posodo in nagnil.

„Saperment, slikar, imaš jako dober potegljaj. Vidimo, da nisi bil zastoj v Monakovem. Tam se človek vsaj piti nauči, če že družega ne.“

„Natakarica še en „kanon“ na mizo! na moj račun.“

„Na vaš račun? Ha, ha, kako ste smešni!“

„Kaj smešen? Ženska, piva na mizo pravim, piva!“

„Danes ste že zadosti pili gospod Metulj, pojdite spat.“

„Piva daj na mizo! Saj bom plačal, vse bom plačal. Vraga, da ne bi plačal?“

Vstal je od mize in se opotekal za njo.

„Boš prinesla hitro!“ Ali res ne boš prinesla?“

„Pusti jo na miru, prijatelj slikar! Piva bomo dobili, da se lahko skoplješ v njem. Vedi, da se drugim umetnikom ne godi tako slabo, kakor tebi . . .“

Mlademu slikarju so začele lezti oči vkup. Lice mu je še bolj pobledelo, zadremal je.

„Lej ga vraga,“ zagodrnjal je atlet, „sedaj mi bo pa tukaj spal!“ Pograbil je žemljo in jo treščil onemu v obraz.

Slikar je odprl oči in pogledal zaspano po omizju.

„Vidiš, kaj sem ti pravil, nesrečnež,“ smejal se je črevljar in za njim se je smejal še ključavničar. „Varuj se atleta, ta je ves vražji, samo glavo ima konjsko!“

— — — — —

Zunaj na ulici so ropotali vozovi, vmes se je pa čulo zategnjeno vpitje premogarjev, ki so z zvenečimi glasovi ponujali svojo črno robo. Slikar se je vzbudil . . . Potegnil je enkrat,

dvakrat z rokama po obrazu, si pogladil odrevenele ude in se ozrl po sobi. Na mizi je stala prazna posoda, beli prt je kazal sledove razlite tekočine. Na stolu je sedel — atlet, držal v roki časopis in se smejal na vse grlo.

„Čemu se smeješ, norec? Ali nisi ti ravno tako na stolu prenočil, kakor jaz?!“

„Seveda sem. Pa sem popreje vstal, kakor ti, lenuh.“

„Torej se temu smeješ, ker sem lenuh?“

Atlet mu pomoli časopis pred nos.

„Na tej omari sem našel staro številko „Novičarja“. Bodi tako dober in prečitaj to-le notico!“

Slikar je bral: „Iz Monakovega se je povrnil v domovino naš odlični, zelo nadarjeni slikar, umetnik gospod Metulj, ki pa žalibog ne živi v najboljših razmerah. Rojaki podpirajte ga!“

Atlet se je smejal, da se mu je tresel tolsti trebušček in tudi gospod Metulj je nabral obraz v take gube, da se je zdelo, kakor bi se smejal.

Skozi okno so pogledali prvi solnčni žarki v sobo . . .

KRISTINA:

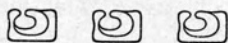
BARČICA.

Aj ziblje se, ziblje barčica
v nji ljubček moj sedi . . .
prisrčno govori . . .
posluša ga Marijančica . . .

In morje počiva naokrog . . .
privita sta tesno —
drug k drugemu gorko —
nad njima pa čuva Amor — bog. —

Kako še cvetoč je njen obraz —
oči ji koprne —
in prsi ji drhte —
a vedno tišji njegov je glas. —

Aj, ziblje se, ziblje barčica,
ljubezni moje raj,
te vidim še kedaj?
Presrečna si Marijančica!

STANKO PAVEL:

UMETNIŠKA IDILA.

Skica.

Prav rahlo je potrkalo na šipo, kot bi zapikal vrabček-nagajivček, želeč belega kruha.

Sedel je udobno v fotelju, nogi ob peči, z loktom naslonjen na mizico in prebiral „Nove akorde“. Tiho je bilo v sobi, le v peči je prasketalo suho drvo. —

Potrkalo je v drugič, prav rahlo, prav mehko, prav nežno. Zdaj še le se je vzdramil in se ozrl. V oknu se je pokazala kodrosta glavica, dvojce svetlomodrih oči je radovedno pogledalo

v sobo in nagajivo so se nasmehnila rubinasta usteca: Kaj sem te zmotila?

Primignil je mali znanki in kodroglavka je izginila od okna. Položil je Nove akorde na mizico in z zadovoljnim nasmeškom je krenil glavo proti durim in potrpežljivo čakal, da se odprejo. Zaškripala so vežna vrata — slišali so se lahki, kratki koraki v predsobi — odprle so se duri in polukala je v sobo plavolasa glavica:

„Ali smem??“

„Le pridi!“

„Mamka je rekla, naj ne hodim k tebi, če pišeš, ker te motim. Ali pišeš?“

„Ne pišem. Danes že smeš biti pri meni.“ — Položila je svojo punčko varno v njegovo krilo, naslonila se na mehki fotelj in se ozrla po sobi. Piano je bil odprt.

„Si igral?“

„Nisem.“

„Kaj pa si delal?“

„Čital sem in mislil, mala.“

„Vidiš, mislil si, in zato nisi slišal, ko sem trkala. Kaj si mislil?“

„Premišljuješ vedno kakor tisti tvoj mož tam na steni, ki podpira glavo.“

„Kakor tisti mož . . .“

„Kdo je Vaš mož?“

„Heine.“

„Heine — —“

„Ne veš še, otroče, kaj je bil.“

„Kdo pa je ta?“

„Beethoven.“

„Beeth . . . To je hud mož, ker gleda tako jezno in ima dolge lase. Zakaj imaš tega moža?“

„Ker je bil slaven, mala; delal je pesmi.“

„Pesmi je delal . . .“

Vprla je modro oko v sliko na steni in glavico naslonila na njegovo ramo. Tudi on se je ozrl na steno, na svojega starega Beethovna. Vsikdar, kadar gleda v te velike črne oči, globoke skrite pod obrvami, široko, belo čelo, stisnjene ustnice, vsikdar mu pride na uho deveta simfonija, njen adažijo. Kakor da bi razločno slišal tajnostne, težke akorde njegove, polne skrivnostne in globoke boli . . . Kakor bi prihajali naravnost iz teh oči — —

„Ti tudi delaš pesmi,“ je naenkrat rekla mala.

„Tudi, draga.“

„Tako lepe, kakor ta mož.“

„Saj jih še nisi čulo devče, kako pa veš?“

„Pa vem, da so lepe. Časih igraš. In to so tvoje pesmi. Neizrečeno so lepe.“

„Saj še tega ne poznaš, devče!“

„O poznam to, saj znam peti.“

„Vem, da znaš, pa — —“

„In že rada pojem.“

Nagnila se je k njemu in tiho, kakor bi izdala veliko skrivnost, je rekla:

„Rada te imam, ker delaš pesmi.“

Ljubko in zvesto ga je pogledala z modrim očesom, potem pa je položila glavico na njegovo ramo in z ročicami mu je objela vrat.

„... Ker delaš pesmi.“

Pobožal jo je rahlo po licih in zlatih laseh in jo prijel mehko za ročico: Rado me imaš devče, in zato, ker delam pesmi? Devče... Mehko mu je postalo v duši...

Globoko v nji se je tisti čas porodila pesem, vsa nežna še in nerazvita: Idila.

ZVONIMIR:

PREVARE...

O, sijaj, dan, v življenje moje,
in beži, črna noč, —
pošasti sikajo nasproti
v obličje plašno zroč.

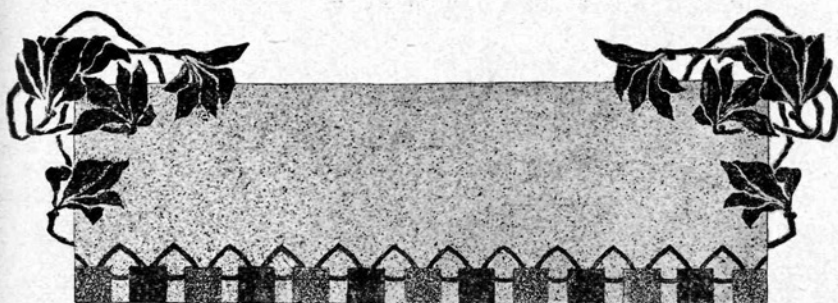
In v prsih nekaj zatrepeče,
da čutim težko bol,
in burna noč z nemirom svojim
se smeje naokoli.

In tisti smeh, poln škodoželja,
in žalost in bolest,
vihar krog hišnih oglov tuli
v nemirno noč brez zvezd.

Pa vstaja, vstaja kot iz groba
nekdanja mi mladost,
enako burna in viharina...
Ah, beži, smrtni gost!...

Zasmeje se, zasmeje... grozno!
Ah, ne! Mladost to ni!
Prevare so, pošasti verne,
izza nekdanjih dni.

PAVEL GOLOB:

USLIŠAN.

Prosil, molil fantič mlad:
 „Bog, ti vsem pomagaš rad,
 dekle meni srčnomilo
 varalo me, zapustilo;
 daj mi ženko skrbno, ljubo,
 da pozabim to izgubo!“
 Bog ni mogel biti trd:
 vzela fanta ženka smrt.

AFORIZMI.

Če siromaka obdariš, zahvale nikar ne preziraj,
 Stokrat povrne ti vse, ter še nameček doda.

Našel sem in zopet nisem,
 kar želelo je srce:
 Ko prijadram res do smotra,
 nov se mi le svet odpre.

Ko bil bi jaz vse to,
 kar srce mi želi
 in bi imel vse to,
 za čem mi hrepeni.
 In ti poprašaš me,
 da naj ti jaz povem,
 kaj zdaj za boga sem,
 bi rekel ti: Ne vem!

Radovan.

?? UGANKE ??

Razpisujemo danes

peti natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se dopošljejo najkasneje do 15. maja. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ V PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin. Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene 50:

1. Stojalo za sladkarije.
2. Ivan Vesel: *Ruska antologija*. (Krasno vezana knjiga.)
3. *Pogled na Opatijo*. (Barvana slika v okusnem okvirju.)
4. *Maslovnjak*.
5. Borisov: *V zarji mladosti*. (Pesnice za mladimo.)
6. Garnitura za jajčke.
7. in 8. po 3 skudelice za kavo.

Dobitki četrtega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

1. Kip iz gipsa: *Ivanka Stupica*, učit. soproga, Dražgoše
2. „Zbrani spisi Janka Krsnika“ (krasno vezana knjiga): *Marica Kolenc*, posestnica, Gornjigrad.
3. „Pogled na Miramar“. (Krasna barvana slika v okvirju): *Fr. Ks. Meško*, župnik, St. Daniel.
4. *Skrinjica za šivanje: Mici Parisch*, nadgozdarjeva hčerka, Ljubno pri Celju.
5. Zofka Kveder-Jelovškova: „*Iskre*“ (krasno vezana knjiga): *Angela Medica*, trgovčeva hčerka, St. Peter na Krasu.
6. *Košarica za cvetlice: Fani Pavšek*, sod. sluga soproga, Il. Bistrica.
7. in 8. Po 3 skudelice za kavo: *Mica Kračnik*, Rečica. *Anton Furlan*, tov. del. Ajdovščina.

44. Logograf.

Milko Hajak, Čepovas.

Z „v“ se po svetu širnem podi
in ko razjezi se, vse razdrobi,
z „p“ pove ti svetnika ime
ki ga po svetu prav jako časte;
z „m“ znana koristna je mera,
ki velika daje se ji vera.

45. Magični kvadrat.

Prijatelj prijatelj, Klanjšice.

a	a	e	e
j	k	l	l
m	o	o	s
s	r	t	t

46. Uganka.

M. Požar, Ljubljana.

soglasnik
tekočina
žuželka
mesec
denar (avstr.)
vprašalni zaimek
mesto na Ruskem
krstno ime
ptica ujeda
dežela.

Besede od zgoraj navzdol povedo ime znanega slovenskega pesnika.

47. Uganka.

Štefan Erman, St. Vid.

a a a
a b b
c c c c c e
e e e e e l l
l n n o o i i
v v v
r s s

Besede imajo vodoravno in nizdol enaki pomen in sicer: mesto, narod, prebivalec dežele.

48. Kvadrat.

Valentin Zablačan, Glinje.

.	.	.	r	.	.
.	.	.	.	r	.
.	.	.	.	.	r
r	.	.	.	.	.
.	r	.	.	.	.
.	.	r	.	.	.

trg na Štajerskem
mesto v Italiji
mesto v Albaniji
mesto v Istri
mesto v Bulgariji
mesto v Primorju.

49. Številna uganka.

Fr. Jordan, Ihan.

12345 mesto na Angležkem,
15432 visoka rastlina,
84152 votla mera.

50. Uganka.

Vekoslava Lene, Rečica.

Na eni nogi stoji, v glavi
ima srce. Kaj je to?

51. Uganka.

Lina Reven, Kočevje.

Brez barve sem,
ne brez imena,
potrebna stvar na svetu
sem znana v mestu v selu.
A v družbi niso me veselili.

52. Konjiček.

Vekoslav Burja, Ljubljana.

bom	en'	vol	za	gos	Bog
kaj	pla	pel	arje	ji	čil
gos	ji	ce	bom	ti	pod
ti	na	kak	gnji	u	tvo
pri	lja	uk	var'	lo	vam
re	je	de	prav	po	miš'
se	de	po	viti	gla	od
krom	bolji	je	uši	gar	gau
lu	ov	pir	pre	ko	vim
naj	se	ka	cam	jajo	je

53. Računska naloga.

Mica Kovač v Novicerkvi.

Razdelite na 20 ljudij 40 kron,
in sicer dobijo možki po 6 kron,
ženske po 3 in otroci po 1 krono.
Koliko je možkih, ženskih in otrok.

Rešitev ugank v 4. številu.

33. 4 bratje in 3 sestre. 34. Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača. 35. Osel 7 funtov, oslička 5. 37. Drob-Tina: Drobtina. 38. Nazaret, Opatija, Maribor. 39. Jajce. 40. Škaf. 41. Zob, sto, klop, kosa, topol. 42. veje, veje. 43. Telefon.

36. Sem dolgo upal in se bal,
slovo sem upu strahu dal.
Srce je prazno, srečno ni,
nazaj si up in strah želi.

Listnica uredništva.

Vsem sotrudnikom. Pišite razločno in čitljivo; list stavijo češki stavci. Rokopisi se pošiljajo: Praga-Vinohrady, Slezská 32 do 15. maja t. l., potem: Zagreb, Kukovičeva 14.

Rešitve ugank, reklamacije, naročila naj se pošiljajo naravnost na Vydovo tovarno hranil, Praga VIII.

To je najhujše.

Postrežnica: To je bila pot — čez tri ure sem šla sama po gozdu — nikjer žive duše.

Gospa: Sirota — ali ste se bala kaj ne?

Postrežnica: Nisem tako bojazljiva — ali najhujše je — da ne more človek cel čas ziniti niti besedice.

Kadar se človek oženi.

Kako pa vam kaj gre Strehar? Pravijo — da nič več ne govorite z Mlakarjevo Maričko — kaj pa je prišlo med vaji dva?

Eh, oženil sem se ž njo, gospod!..

ŠUMEČI BONBON »AMBO«

Z bližajočimi gorkimi dnevi oglaš se Vam zopet stari znanec:

ŠUMEČI BONBON „AMBO“,

kateri gasi žejo in okrepuje. Ugoden napoj i bolnikom osobito onim kateri trpijo na glavobolu.

Škatulja 50 komadov 2 K.

NAŠIŠ IZDELKOV 40 V.

K	—60
eva, lečna in rezančeva	1'50
	—62
	—40
	—10
	—18

JUHNE KONSERVE

gobova, grahova, lečna, riževa in rezančeva. Nekaj imenitnega in finega so Vydrove juhe pri izvanredno hitri pripravi (5 min. kuhe). Vydrove juhe konserve se ne delajo z nobenimi kemičnimi fintami. Čisto navadna, ali mojstrska sestava teh snovi, ki jih gospodinja pri kuhanju juhe rabi in rezultat je izboren, okus delikaten. Dajte naše juhe kemiku in on vam najde vse, kar ima vsaka od vas, cenjene gospodinjne v svoji shrambi. Mi vam ali dajemo vse gotovo v enem, ne zadržujete se in pri nizki ceni imate takorekoč v trenutku juho že pripravljeno.

Zavitek
à 1/2 kg. za
1 K 50 v.
(Zadostuje
za 25 porcij.)

OBLATI

	škatulja	
dessert . . .	50 kosov K 3—	
maslovi (naša specijaliteta	25	2—
malin. rezi . .	50	2—
delicatesni . .	50	2'50
karlovar. mali	50	1—
„ večji	50	2—
„ veliki	50	3—

Vse vrste oblatov pomešane:
Škatulja za 2, 4 ali 6 K.

blagohotno

ajte!

Jos. Kuhar, tajnik banke „Slavije“, Ljubljana.

Neža Kunšek, zasebnica, Celje.

Fr. Lajovic, gostilničar, Gradec.

Miha Lamprecht, veleposestnik, Sv. Ožbolt.

Josipina Lasič, c. kr. pošt. uprav., Renče.

Lojzka Leon, gostil., Celje.

A. Lesjak, Vodovnica.

Mar. Likon, posestnica, Postojna.

Ivan Lukežič, Sv. Mar. Magdalena Sp.

Urš. Lužnik, Zablate.

F. Makuc, tovarnik, Gorica.

Ivan Markeš, posestnik, Polje.

Leopold Marn, učitelj, Škocijan.

Ivan Mikuš, dacar, Sodražica.

Vinko Niefergall, žel. mojster, Kanal.

Ivan Novak, žel. uradnik, Rakek.

Jos. Oblak, c. kr. rud. paznik, Idrija.

Mar. Parisch, sopr. nadgozdarja, Ljubno.

Ign. Petrovič, posest. in gostil., Zg. Polskava.

Franč Pšeničnik, žel. postajevodja, Sv. Duh. Loče.

Al. Puhar, postajenačelnik, Šmarje, Sap.

Fran Rajner, c. kr. okr. glav. sluga, Sv. Križ.

J. Rebernak, posestnik, Loče.

Franč Rojec, davčni izterjevalec, Radovljica.

Jož. Rozman, trgovec, Kamno.

Ivan Rus, gostilina, Ribnica.

Tereza Schweiger, posestnica, Sv. Lovrenc.

Pavel Sečnik, mlinar, Butajnova.

S. Selišek, hiš. posest., Celje.

J. Seme, žel. uslužbenec, Trbovlje.

Mici Sicherlova, sopr. postajenač., Trzin.

Fr. Slemenšek, nadučit. v p., Podčetrtek.

Greg. Sobej, organist, Žabnice.

Fr. Srebernič, nadučitelj, Zabukovje.

Jožef Srebernič, mizar, Solkan.

Rezika Strle, učiteljica, Zg. Gorje.

Ivan Stupica, učitelj, Dražgoše.

Alojz Sturm, pošt. urad., Radgona.

I. Svatoň, župnik, Št. Vid v Jun. dol.

Al. Suč, oskrbnik, Dobrava.

Izidor Šoberl, dimnik. mojst., Jese-nice.

Mara Ivanovna Tavčarjeva, šolovod., Kopanj.

Antonija Trefalt, hiš. pos., Ljubljana.

Ant. Urbančič, nčitelj, Boršt.

Dženka Vižintinova, sopr. nadučit., Renče.

Joh. Vreček, muzikant, Tupaliče.

J. Vrhovnik, župnik, Ljubljana.

Marica Vrtačnik, gostil. hčerka, Št. Lambert.

Ana Žibret, Zg. Siška.

Praktična steklenica.

Priporočamo gospodinjam **steklene posode** za Vydrovo žitno kavo, ki na ta način spravljena, obdrži celo leto lastnosti kave sveže pražene, ker je v suhem in v absolutni čistoti.

Steklenico 8litrovo (v katero gre **skoro** cela naša pošt. pošiljka žitne kave) z brušenim zamaškom računamo 1 K 80 v; zabojček za pošiljatev stoji 44 v. Poštni porto plačamo mi, ali zaračunamo, da bi ne moral adresat doplačevati. Steklenico napolnjeno s kavo **se ne more** pošiljati, ker že sama na sebi dosti težka in bi ne izdržala poštna ekspedicije.

Našim gg. odjemalcem pošiljamo brez poštnega povzetja, kakor navadno.